

Міністерство освіти і науки України
Кафедра фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Департамент фінансів Закарпатської обласної державної адміністрації
Територіальне відділення Асоціації платників податків України в Закарпатській області

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ТА ГРОМАДИ:
НАУКОВИЙ ПОГЛЯД**

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

(29 жовтня 2015 р., м. Ужгород)

Ужгород - 2015

СЕКЦІЯ 5

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА: НОВЕЛІЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ

*Марина Балджи, д.е.н., професор
завідувач кафедри економіки та управління національним господарством
Одеський національний університет, м. Одеса*

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

Розвиток підприємництва, як самостійного елементу ринкової економіки, суттєво впливає на структурні зрушення на рівні як окремих регіонів, так і країни в цілому. Стає очевидним, в умовах формування нової української економіки, переважатиме регіональний характер підприємництва. І це дуже важливо враховувати при організації регулювання у формі «підтримки малого бізнесу», до якого, на жаль, вже склались певні стереотипи. Заміна цих стереотипів на більш ефективні повинна базуватись на чіткому уявленні фактичної ролі підприємництва в регіональній економіці. Але, загальні для усього українського підприємництва проблеми по-різному проявляються в регіонах країни, де існують неоднакові економічні, політичні та організаційні передумови діяльності суб'єктів даного сектору економіки. Тому на прикладі Одещини можна дослідити ті позитивні й негативні тенденції, що відбуваються у процесі розвитку малого бізнесу в Україні на регіональному рівні, за наступними підрозділами: основна характеристика загального стану підприємництва, зайнятість та оплата праці, обсяг реалізованої продукції, робіт та послуг, операційні витрати з реалізованої продукції, фінансовий результат, валові капітальні інвестиції, інноваційна та інформаційна діяльність.

Для розвитку діяльності середніх та малих підприємств, що є найуразливішими економічними суб'єктами ринкової економіки, край необхідна стабільна економіко-політична ситуація в країні. Як відомо, будь-які кон'юнктурні коливання можуть бути небезпечними для їх фінансово-економічної діяльності.

Ступінь сприятливості середовища для розвитку підприємницької діяльності визначається: наявністю у підприємства прав власності на засоби виробництва, його продукт і дохід; наявністю певної сукупності свобод і прав у вигляді вибору виду господарської діяльності, плануванні джерел фінансування, доступу до ресурсів, організації та управлінні виробництвом, збуті продукції і т.д.; рівнем розвитку ринково-конкурентного режиму господарювання; наявністю сприятливого психологічного клімату серед населення; ступенем державної підтримки підприємницької діяльності.

Розвиток підприємницької діяльності неможливий без ринкової інфраструктури, що допомагає підприємцю вирішувати такі питання: де і як він

буде здобувати матеріальні ресурси і техніку; чи може він розраховувати на кредити, де і на яких умовах він їх може отримати; кому він буде продавати свою продукцію; як налагодити рекламу і ефективно просувати свою продукцію на ринку; як застрахувати життєздатність фірми за умов конкуренції і багато іншого. Первісне фінансування здійснюється двома шляхами: шляхом запозичення коштів і шляхом випуску цінних паперів. Основними джерелами первісного фінансування виступають: власні заощадження підприємця; постачальники сировини і матеріалів; банки; лізингові компанії; приватні інвестори; спеціальні фонди й програми.

У процесі діяльності підприємства перед його керівництвом постійно виникають проблеми, що вимагають прийняття управлінських рішень щодо того, яку технологію виробництва застосовувати, робити окремі компоненти продукції самостійно або купувати них у постачальників, яку продукцію продавати і за якими цінами, чи приймати спеціальні замовлення за спеціальними цінами, і т.д. При наявності декількох альтернативних варіантів дії ухвалення рішення ще більш ускладнюється. Для фінансового пророблення й ухвалення обґрунтованого рішення бухгалтери-аналітики і менеджери у своєму арсеналі повинні мати особливі інструменти – критерії, що можуть допомогти їм у розмежуванні релевантних і нерелевантних доходів та витрат.

За широтою охоплення фірми розробляють узагальнюючі плани діяльності, плани розвитку окремих напрямків, плани просування конкретного продукту на ринок, багатофункціональні плани (фінансовий, виробничий, технічного переозброєння). На рівні стратегічного планування обґрунтовуються основні виробничі параметри, які орієнтовані на досягнення таких фінансово-економічних результатів, що дадуть змогу забезпечити сталий розвиток виробничої системи при найбільш ймовірних умовах виробництва.

Загальним змістом усіх прийомів фінансового менеджменту є вплив фінансових відносин на величину фінансових ресурсів. До прийомам управління рухом фінансових ресурсів і капіталу відносяться: системи розрахунків та їх форми; кредитування та його форми; депозити і вклади (у тому числі в дорогоцінні метали і за кордоном); операції з валютою; страхування (включаючи хеджування); заставні операції; трансферт; трастові операції; поточна оренда; лізинг; селенг; транстинг; франчайзинг; екаунтинг тощо.

Підприємницьке середовище Одеської області представлене великими, середніми та малими підприємствами, при цьому переважають за кількісною ознакою малі підприємства, їх частка до загальної кількості підприємств становила у 2012 році 95,8%. Питома вага середніх підприємств склала 4,1%, великих – тільки 0,1%. Слід зазначити, що на протязі останніх трьох років частка малих підприємств у загальній кількості підприємств залишається стабільною і коливається від 95,4% до 95,8% [1].

Загальний стан розвитку малих підприємств в Одеській області у 2012 р. характеризувався такими показниками: кількість малих підприємств в розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення – 99 одиниць, середня кількість

зайнятих працівників – 120547 осіб, обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) – 38767,3 млн. грн. [1].

Одеська область має високий агровиробничий потенціал і є основним виробником винограду в Україні, також регіон виділяється великим зерновим господарством. Попередній рік, з врахуванням природних чинників, видався вдалим для сільського господарства області і збільшив показники динаміки його зростання. За період з 1995 по 2002 роки виробництво продукції сільського господарства області зросло у 1,15 рази, в той час як по Україні – у 0,67 рази. Відбулися кардинальні зміни власності у сільському господарстві. Якщо на 1995 рік сільгосп підприємства виробляли 61% продукції, а 39 приходилося на господарства населення, то у 2012 році господарства населення вже виробляли 51% продукції. Особливо помітні зміни відбулися у тваринництві. Приватні господарства населення посилили свою частку в виробленні продукції і тваринництва, і рослинництва. Середні підприємства у 2012 році виробляли 44,9% продукції, а малі – 55,1% [2].

Аналіз розвитку підприємництва в Одеській області доводить, що з метою поліпшення стану та розвитку малого бізнесу необхідно:

1. Удосконалити структуру освітніх програм з питань підприємницької діяльності. Це допоможе залучити широкі версти населення до здобуття знань, необхідних для започаткування та ведення власної справи, знизити рівень безробіття в регіоні, підвищити ефективність діяльності суб'єктів підприємництва.

2. Поширити практику проведення конференцій, семінарів, засідань за круглим столом, форумів, міжнародних зустрічей, визначення Дня підприємця із залученням суб'єктів малого підприємництва.

3. Створити умови для ефективного розвитку мережі регіональних і місцевих фондів підтримки підприємництва для запровадження прогресивного механізму кредитно-гарантійної та фінансової підтримки.

4. Розробити фінансово-економічний механізм розвитку у регіонах бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів, ресурсних, консультаційних центрів, тощо. Це допоможе створити умови для розвитку підприємництва, зменшити рівень безробіття шляхом залучення незахищених верств населення до підприємницької діяльності.

5. Запровадити проведення виставок і ярмарок продукції, що виробляється суб'єктами малого підприємництва з метою стимулювання випуску конкурентоспроможної продукції вітчизняних підприємств.

6. Удосконалити функціонування «гарячої лінії» для підприємців у місцевих органах влади. Це допоможе співробітництву між суб'єктами підприємництва та органами виконавчої влади.

7. Сприяти розвитку міжнародного співробітництва у сфері підприємництва. Це дозволить удосконалити систему фінансової підтримки підприємництва на основі використання зарубіжного досвіду, створити позитивний імідж представників українського підприємництва, встановити ділові контакти між суб'єктами господарювання.

Враховуючи приморську специфіку регіону, а також можливості створення зон вільного підприємництва, основними напрямками в міжнародному співробітництві стають розвиток глибокої переробки сільськогосподарської сировини і створення сучасної бази транспортування та зберігання продукції. Природні умови регіону дозволяють вирощувати конкурентоспроможну сільськогосподарську продукцію і виготовляти екологічно чисті продукти для забезпечення потреб населення, постачання в чорнобильську зону, на експорт.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>.
2. Економічний розвиток регіону на основі активізації підприємницької діяльності: монографія / А.І. Ковальов. – Одеса: Атлант, 2014. – 178 с.

*Світлана Бортнік, к.е.н.,
доцент кафедри економіки та безпеки підприємства
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк*

СТРАТЕГІЧНЕ ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Необхідною передумовою раціонального використання обмежених виробничих ресурсів і досягнення високих кінцевих результатів є обґрунтоване стратегічне планування діяльності підприємств, а саме його фінансова складова. І хоча нині воно є не регламентованим певними процедурами й правилами здійснення, варто конкретизувати економічну сутність фінансового планування та його взаємозв'язок з фінансовою стратегією підприємства. Правильне розуміння його змісту сприятиме більш ефективному використанню планування як особливого способу реалізації підприємством довгострокових цілей фінансової діяльності та стратегічного фінансового планування загалом.

Формування фінансової стратегії підприємства, а також стратегічного фінансового планування є предметом наукових досліджень багатьох відомих учених, таких як М. Портер, І. Ансофф, О. Бланк, М. Лапуста, О. Білов, С. Петренко, А. Загородній, А. Поддєрьогін, Г. Кіперман. Однак сучасна динамічність процесів в економіці обумовлює необхідність більш поглибленого вивчення сутності та визначення чіткого алгоритму розробки і реалізації стратегічного фінансового планування. Крім того, практика країн з ринковою економікою свідчить, що чим вищий рівень фінансового планування, тим ефективнішим є управління діяльністю підприємства.

А.Г. Загородній, А.М. Ковальова, М.Г. Лапуста вважають, що «фінансове планування – це розроблення системи фінансових планів за окремими напрямками фінансової діяльності підприємства, які забезпечують реалізацію його фінансової стратегії в плановому періоді» [1, с.133]. Отже, фінансові